

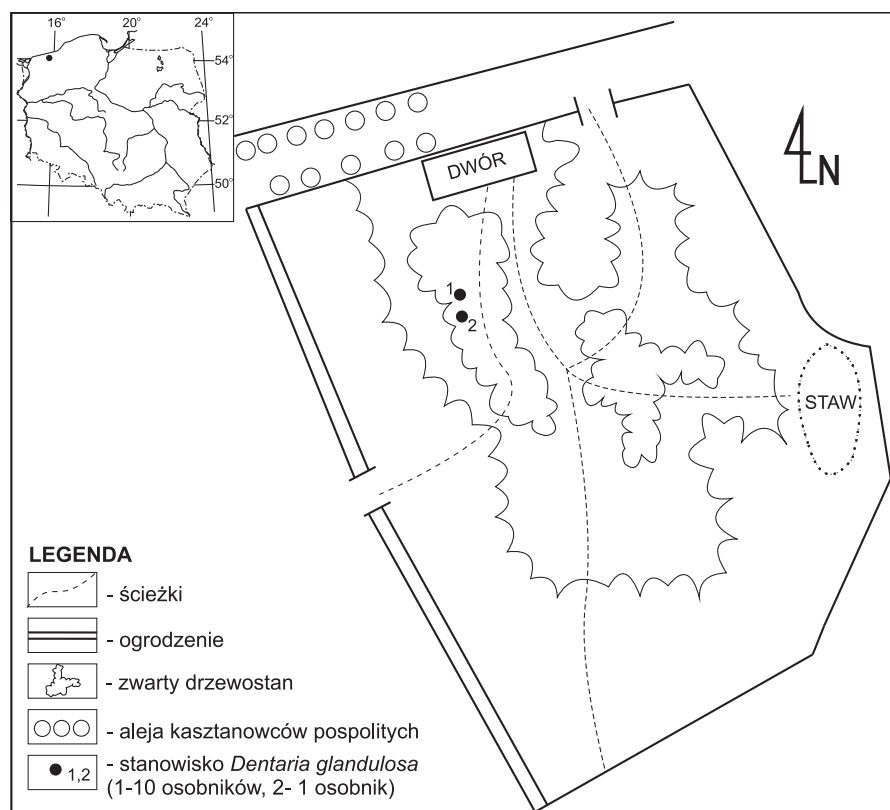
***Dentaria glandulosa* (Brassicaceae) we wschodniej części Pomorza Zachodniego**

Dentaria glandulosa Waldst. & Kit. (= *Cardamine glanduligera* O. Schwarz 1939) – żywiec gruczołowaty występuje w Polsce, Rumunii, Słowacji, Ukrainie i ma rozproszone stanowiska na Węgrzech i w byłej Jugosławii (JONES 1964).

W Polsce *Dentaria glandulosa* jest gatunkiem reglowym, zaliczonym do subendemitów karpackich (PAWŁOWSKA 1972; ZAJĄC 1996), pospolitym w górach aż po piętro kosodrzewiny. Poza Karpatami żywiec gruczołowaty spotykany jest na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, w Górach Świętokrzyskich, w Puszczy Sandomierskiej, w Kotlinie Sandomierskiej, na Wyżynie Lubelskiej (SYCHOWA 1985). Najdalej na północ wysunięte dotychczas stanowisko znajduje się w Puszczy Knyszyńskiej (SOKOŁOWSKI 1980, 1995; ZAJĄC & ZAJĄC 2001). W pracy przedstawiono charakterystykę stanowiska *D. glandulosa* w Lubiechowie (ATPOL BB 12) we wschodniej części Pomorza Zachodniego.

„Odkryte” stanowisko *Dentaria glandulosa* znajduje się na terenie dawnego założenia dworsko-parkowego w Lubiechowie na Równinie Białogardzkiej (KONDRACKI 2002). Pod względem administracyjnym leży ono w gminie Karlino, w województwie zachodniopomorskim. Park założono przy budowanym dworze w 1836 r. Właścicielem majątku był wtedy Robert Schröder – starosta kołobrzesko-karliński, który w 1861 r. został posłem rządu króla Wilhelma I (VOLLACK 1999). Założenie o powierzchni 11,8 ha wzorowane na stylu angielskim obecnie jest nie użytkowane. W parku rośnie około 2600 drzew. Kompozycja przestrzenna parku, polan parkowych i ciągów komunikacyjnych jest dobrze zachowana i czytelna. Drzewostan parku jest w dobrej kondycji (WIERZCHOWIECKI 1978). W parku dominuje *Fagus sylvatica*. Obok niego odnotowano następujące gatunki: *Tilia cordata*, *Fraxinus excelsior*, *Betula pendula*, *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Populus alba* i *Acer platanoides*.

Na terenie parku stwierdzono występowanie *Dentaria glandulosa* w dwóch miejscach. Na jednym z nich znajdowało się 10 osobników, a na drugim w odległości około 90 m – jeden osobnik. Wszystkie rośliny były w stadium kwitnienia. Lokalizację *Dentaria glandulosa* na terenie parku przedstawiono na rycinie 1. *D. glandulosa* jest gatunkiem charakterystycznym

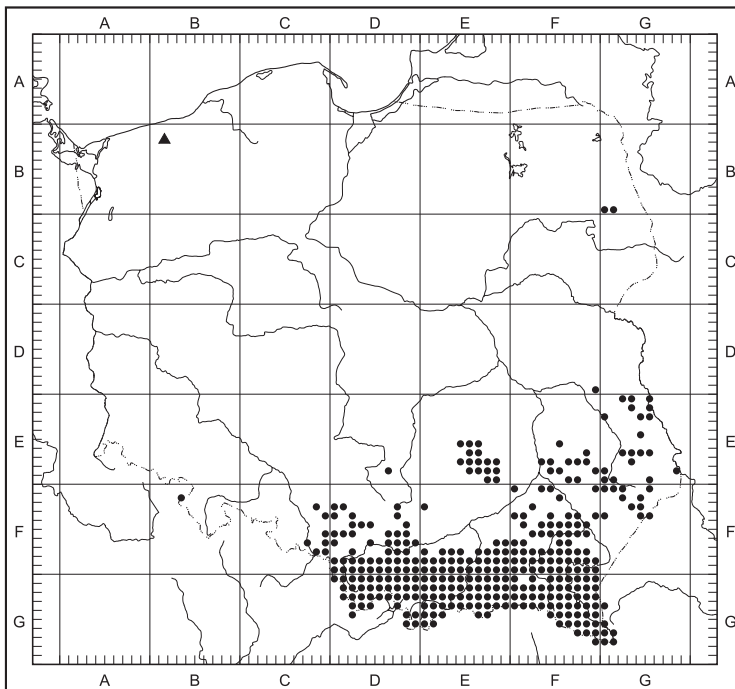

Ryc. 1. Stanowisko *Dentaria glandulosa* Waldst. & Kit. w parku dworskim w Lubiechowie

Fig. 1. Locality of *Dentaria glandulosa* Waldst. & Kit. in former manor park in Lubiechowo

dla związku *Fagion sylvaticae* R. Tx. et Diem. 1936. W parku dworskim w Lubiechowie żywiec gruczołowy rośnie w żyznej buczynie *Galio odorati-Fagetum*. Poniżej zamieszczono zdjęcie fitosocjologiczne w wybranym jednorodnym placie.

Zdj. nr 1. Lubiechowo – park dworski, 6.05.2010 r. pow. zdj. 80 m². Pokrycie warstwy a – 75%, warstwy b – 20%, warstwy c – 65 %, warstwy d – 10%, liczba gatunków – 36. *Fagion sylvaticae*: *Fagus sylvatica* a 4, *F. sylvatica* b 1, *Dentaria glandulosa* c +. *Fagetalia sylvaticae*: *Carpinus betulus* a 1, *Anemone ranunculoides* c 2, *Galium odoratum* c 1, *Corydalis intermedia* c +, *Ficaria verna* c +, *Gagea lutea* c +, *Galeobdolon luteum* c +, *Polygonatum multiflorum* c +, *Stachys sylvatica* c +, *Stellaria nemorum* c +, *Plagiommium undulatum* d 1. *Quercio-Fagetea*: *Fraxinus excelsior* a +, *Acer pseudoplatanus* b 1, *Euonymus europaea* b +, *Corylus avellana* b +, *Anemone nemorosa* c 2, *Poa nemoralis* c 1, *Acer platanoides* c +, *Lathraea squamaria* c +, *Aegopodium podagraria* c +. Gatunki towarzyszące: *Quercus robur* a 1, *Sambucus nigra* b +, *Oxalis acetosella* c 1, *Galanthus nivalis* c +, *Ranunculus acris* c +, *Viola odorata* c +, *Fragaria vesca* c +, *Anthriscus sylvestris* c +, *Taraxacum officinale* c +, *Urtica dioica* c +, *Dactylis glomerata* c +, *Galium aparine* c +, *Pohlia nutans* d 1, *Eurhynchium hians* d +.

Ryc. 2. Rozmieszczenie *Dentaria glandulosa* Waldst. & Kit. w Polsce. ▲ – nowe stanowisko

Fig. 2. Distribution of *Dentaria glandulosa* Waldst. & Kit. in Poland. ▲ – new locality

Na obszarze parku poza obrębem wytyczonej powierzchni zdjęcia fitosocjologicznego stwierdzono występowanie gatunków przywiązanych do żyznych buczyn typu „pomorskiego”: *Melica uniflora*, *Pulmonaria obscura* i *Festuca altissima*.

Z terenu Pomorza była notowana dawniej jedynie *Dentaria bulbifera*. MÜLLER (1898) podał stanowisko z Głódzina (BB 32) oraz z Kołobrzegu (BB 00) oraz LEICK (1926),

który wymienił ją jako składnik flory lasów bukowych Pomorza. Stanowisko *D. glandulosa* z Lubiechowa jest najprawdopodobniej najdalej na północ wysuniętym stanowiskiem w Polsce (Ryc. 2). Niewątpliwie wymaga ono monitorowania w przyszłości.

Podziękowania. Autorzy pragną podziękować Prof. dr hab. Marii Zając za udostępnienie bazy ATOL oraz dr. hab. Julianowi Chmielowi za wnikliwą dyskusję i cenne uwagi.

Summary. *Dentaria glandulosa* (Brassicaceae) in eastern part of Western Pomerania. *Dentaria glandulosa* is a montane species subendemic to the Carpathians, descending to the lowlands (PAWŁOWSKA 1972; ZAJĄC 1996). In Mai 2010 was found first locality of this species in Pomerania. The stand is located in former manor park in Lubiechowo (Białogard Plain). Taking into account the small size of population and the rarity of this species in Pomerania region, *D. glandulosa* needs special care and it should be monitored annually.

LITERATURA

- JONES B. M. G. 1964. *Cardamine* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. H. WEEB (red.), *Flora Europaea* **1**, s. 285–289. Cambridge University Press, Cambridge.
- KONDRACKI J. 2002. *Geografia regionalna Polski*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- LEICK E. 1926. *Die Pflanzendecke der Provinz Pommern*. s. 430. Emil Hartman Buchdruckerei u. Verlag, Berlin.
- MÜLLER W. 1898. *Flora von Pommern*. s. 168. Verlag von Johs. Burmeister, Stettin.
- PAWŁOWSKA S. 1972. Charakterystyka statystyczna i elementy flory Polskiej. – W: W. SZAFER & K. ZARZYCKI (red.), *Szata roślinna Polski* **1**, s. 129–206. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- SOKOŁOWSKI A. W. 1980. Zbiorowiska leśne północno-wschodniej Polski. – *Monogr. Bot.* **60**: 5–205.
- SOKOŁOWSKI A. W. 1995. Rośliny naczyniowe Puszczy Knyszyńskiej. – *Parki Nar. Rez. Przyr.* **14**(1): 3–84.
- SYCHOWA M. 1985. *Dentaria* L., Żywiec. – W: A. JASIEWICZ (red.), *Flora Polski. Rośliny naczyniowe* **4**, s. 200–203. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.
- VOLLACK M. 1999. *Das Kolberger Land. Seine Städte und Dörfer. Ein pommersches Heimatbuch.*, s. 391–399. Husum.
- WIERZCHOWIECKI W. 1978. Ewidencja parku w Lubiechowie, gmina Karlino. Wojewódzki Konserwator Zabytków. Koszalin.
- ZAJĄC M. 1996. Mountain vascular plants in the Polish Lowlands. – *Pol. Bot. Stud.* **11**: 1–92.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. *Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce*. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

ZBIGNIEW SOBISZ, MARIOLA TRUCHAN, *Zakład Botaniki i Genetyki, Akademia Pomorska, ul. Ar-ciszewskiego 22b, PL-76-200 Słupsk, Polska; e-mail: sobisz@apsl.edu.pl, truchan@apsl.edu.pl*

Przyjęto do druku: 03.03.2011 r.